

Dediscina

M. K.

10. september 2022 ob 17:22
Gornja Radgona - MMC RTV SLO, STA

Preberi članek

"Javnosti želimo pokazati, da so bili tu zaprti resnični ljudje, z imeni in priimki"

Z novo razstavo odprli tudi doslej še nedostopne prostore gradu Cmurek

Leta 1970 je na gradu Cmurek, ko je tam deloval Zavod za duševno in živčno bolne Trate, bivalo okoli 300 ljudi, pozneje še več. Njihove zgodbe so ostale skrite za grajskimi zidovi. Osvetlujejo jih v Muzeju norosti, da bi tem ljudem vrnili dostojanstvo.

Da stavba gradu Cmurek po zaprtju zavoda ne bi samevala in propadala, se je oblikovala pobuda domačinov, ki so ga želeli oživiti, hkrati pa so se z njim čutili tudi povezane. Foto: SOJ RTV SLO

V Muzeju norosti na gradu Cmurek so pripravili novo razstavo z naslovom Neskončne Trate norosti, ki prek pričevanj nekdanjih zaposlenih, stanovalcev in njihovih svojcev pripoveduje o nastanku, delovanju in zaprtju zavoda za duševno in živčno bolne, ki je deloval v tem gradu. Z novo postavitvijo tudi odpirajo za javnost doslej še nedostopne prostore gradu.

"Javnosti želimo pokazati, da so bili tu, v številnih primerih celotno njihovo življenje, zaprti resnični ljudje, z imeni in priimki. To ni brezimna množica ljudi, ki se jim reče norci ali duševno bolni ali drugačni ali ljudje s posebnimi potrebami, ampak so to resnični ljudje iz nekih resničnih življenj," pravi direktorica Muzeja norosti **Sonja Bezjak**.

V Muzeju norosti so doslej zbrali že veliko pričevanj, tudi nekdanj zaposlenih v zavodu Trate, in del njihovih navedb je danes razstavljenih v gradu. Foto: SOJ RTV SLO

Večletno zbiranje gradiva

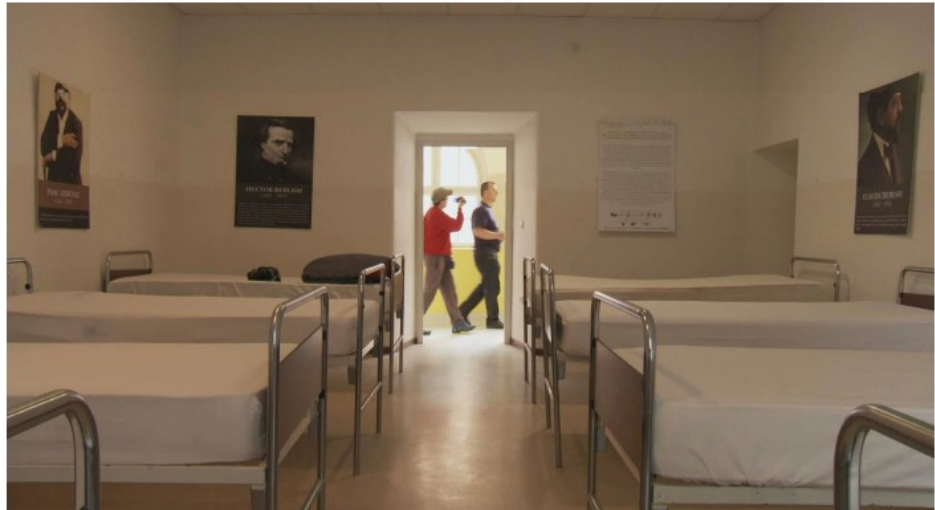
Gradivo za razstavo so zbirali več let. S finančno podporo sklada Active Citizens Fund Slovenija, ki ga financirajo Norveška, Islandija in Lihtenštajn, so iz zbranega gradiva pripravili razstavo za širšo javnost in izobraževalne programe za šole in fakultete. Žrtve institucij niso samo varovanci, ampak tudi njihovi svojci

"Izkušnje kažejo, da je razstava pomembna tudi zato, ker nagovarja sorodnike, svojce ljudi, ki so živeli v zavodu na Tratah ali kakšnem drugem takšnem zavodu. Žrtve institucij namreč niso samo bolniki, varovanci, ampak tudi njihovi svojci, družinski člani," izpostavljajo v Muzeju norosti.

Zavod Trate je država zaprla leta 2004 z namenom dezinstucionalizacije in z obljubo, da bodo zaprli tudi vse ostale

takšne institucije v Sloveniji. *"Doslej se to še ni zgodilo. Zato potrebujemo ta muzej, da pokažemo, da je možno ne samo odpirati, ampak tudi zapirati zavode in da so možne druge oblike življenja, torej življenje v skupnosti,"* poudarja Sonja Bezjak.

Iniciativa Muzej norosti je nastala leta 2013 iz zaskrbljenosti skupine posameznikov, večinoma domačinov, nad usodo gradu Cmurek. Za je bil od zaprtja leta 2004 prazen in prepuščen propadu. Z aktivnostmi na gradu poskušajo preizpraševati pomen percepcije norosti s ciljem njegove detabuizacije, dezinstucionalizacije in rekultivacije.

📺 Prizadevanja iniciative Muzej norosti so usmerjena v to, da takšnih zavodov ne bi več bilo. Foto: IMDb

Lani je Muzeju norosti grozila izselitev z gradu Cmurek, a je po menjavi vodstva **Socialno varstvenega zavoda** (SVZ) Hrastovec uspel doseči dogovor in tako zdaj ostaja na gradu. Grad so v zadnjih mesecih v celoti očistili in uredili.

📺 Muzej norosti, dokumentarni film